

**Paraules d'ahir
i veus d'avui,
a favor dels drets de
les dones i contra les
violències sexuals**

**PRENEM
LA PARAULA**

#PrenemLaParaula

**Generalitat
de Catalunya**

Aquesta publicació és el recull de les lectures que es van poder escoltar a l'acte que l'Institut Català de les Dones, en col·laboració amb la Institució de les Lletres Catalanes, va organitzar el 25 de juny de 2018 com a reivindicació de les paraules d'escriptors del passat i d'autores del present.

En un context de violència institucional com la representada per la sentència de la Manada, es va voler recuperar i donar veu a les paraules d'aquestes escriptores, per fer-les presents, i per constituir-nos en un altaveu contra les violències sexuals i a favor dels drets de les dones.

Igualment, en un any en què el Govern de la Generalitat commemora i recorda l'obra d'autores com Maria Aurèlia Capmany, Montserrat Abelló o Amparo Poch, es van llegir fragments dels seus llibres, així com d'altres autores com són Caterina Albert, Aurora Bertrana, Maria Mercè Marçal, Mercè Rodoreda o Montserrat Roig, per defensar els drets de les dones amb les seves paraules.

L'acte va consistir en una primera part de lectura dels fragments de les obres de les escriptores clàssiques mencionades, a càrrec d'autores contemporànies, i una segona part a càrrec de periodistes o articulistes que van llegir els seus articles o textos sobre el tema de les violències sexuals i els drets de les dones en relació amb el cas de la Manada. D'aquesta manera, es van connectar les veus del passat –encara ben necessàries– amb les veus del present.

A l'acte hi van participar també el director de la Institució de les Lletres Catalanes, Joan-Elies Adell, i la presidenta de l'Institut Català de les Dones, Núria Balada. La conducció de l'acte va ser duta a terme per l'actriu Estel Solé. Entre les lectures de les autores clàssiques i dels articles sobre la sentència, Cristina Fallaràs, periodista i impulsora de la iniciativa #Cuéntalo, va explicar aquesta experiència de denúncia en xarxes socials. L'acte va comptar també amb l'aportació d'una actuació musical i *performance* a càrrec de Lidia Pujol.

Índex de lectures de les escriptores

1. Maria Mercè Marçal, "8 de març" poema publicat a *Bruixa de dol*, **llegit per Silvia Bel**
2. Montserrat Abelló, "El vent damunt la pell..." poema publicat a *Foc a les mans* "Sóc com una ombra perduda en la nit" poema publicat a *Vida diària [poemes]*, **llegit per Mireia Calafell**
3. Caterina Albert/Víctor Català, els contes "Diàleg prismatic" publicat a *Jubileu* i "La pua de rampí" publicat a *Contrallums*, **llegit per Blanca Llum Vidal**
4. Aurora Bertrana, "Turei, la cortesana" capítol de *Paradisos Oceànics*, **llegit per Tònia Passola**
5. Maria Aurèlia Capmany, *Mala memòria i Felicitat, jo sóc una dona* i *Quim/Quima*, **llegits per Marta Nadal i Anna Capmany**
6. Amparo Poch, "Elogio del amor libre" article publicat a la revista *Mujeres Libres*, **llegit per Maria Antònia Massanet**
7. Mercè Rodoreda, "Món d'Ulisses" i "Tres sonets i una cançó" poemes publicats a *Agonia de llum. La poesia secreta de Mercè Rodoreda*, **llegit per Carme Arenas**
8. Montserrat Roig, *Un pensament de sal un pessic de pebre: dietari obert 1990-1991*, **llegit per Clara Queraltó**

Índex de lectures de periodistes o articulistes

0. **Cristina Fallaràs, «#Cuéntalo», inèdit, llegit per l'autora**
1. Alba Alfageme, «#Cuéntalo, la sororitat femenina i la commoció masculina» publicat a Ara.cat, **llegit per l'autora**
2. Marina Subirats, «La responsabilitat dels mitjans» publicat a Ara.cat, **llegit per l'autora**
3. Meritxell Campmajó, «Sotmetre's per sobreviure no és consentir» publicat a Social.cat, **llegit per l'autora**
4. Assumpta Clopas, «Reflexions al voltant del greu comportament de "la manada"», publicat a Social.cat, **llegit per l'autora**
5. Entrevista d'**Elisenda Rovira a Maria Unanue.**
6. Míriam Cano, «Infàmia i humanitat» publicat a Catorze.cat, **llegit per l'autora**
7. Isabel Muntané, «La normalització de la cultura de la violació» publicat a Ara.cat, **llegit per l'autora**
8. **Bel Olid i Isabel Muntané, «Ràbia», inèdit, llegit per les autores**

LECTURES

Maria Mercè Marçal, "8 de març" poema publicat a *Bruixa de dol*

Bruixa de dol

Hereves de les dones
que cremaren ahir
farem una foguera
amb l'estrall i la por.
Hi acudiran les bruixes
de totes les edats.
Deixaran les escombres
per pastura del foc,
cossis i draps de cuina
el sabó i el blauet,
els pots i les cassoles
el fregall i els bolquers.

Deixarem les escombres
per pastura del foc,
els pots i les cassoles,
el blauet i el sabó
I la cendra que resti
no la canviarem
ni per l'or ni pel ferro
per ceptres ni punyals.
Sorgida de la flama
sols tindrem ja la vida
per arma i per escut
a totes dues mans.

El fum dibuixarà
l'inici de la història
com una heura de joia
entorn del nostre cos
i plourà i farà sol
i dansarem a l'aire
de les noves cançons
que la terra rebrà.
Vindicarem la nit
i la paraula DONA.
Llavors creixerà l'arbre
de l'alliberament.

Montserrat Abelló, "El vent damunt la pell..." poema publicat a *Foc a les mans* "Sóc com una ombra perduda en la nit" poema publicat a *Vida diària [poemes]*

El vent damunt la pell

El vent damunt la pell,
entre els cabells,
dins la boca, els narius.
Els ulls esbatanats plens de vent.
El vent damunt les cases,
les finestres, les portes,
esmunyint-se pels forrellats;
entre els barrots dels balcons
i les esclotxes.
I pels carrerons estrets.
El vent que escombra
els carrers de la ciutat
i esbullia els teus cabells,
i els meus.
El vent que ens penetra cos
endins.
I tu i jo caminant
contra el vent.

Sóc com una ombra perduda en la nit

Sóc com una ombra
perduda en la nit.
Estimo el raig de sol,
l'oreig del mar,
la rialla fresca,
el dolç somriure,
la mà forta.

Aquesta tarda d'estiu,
plena de llums rosades,
blaves, verdes,
massa crues.
Però caldrà que em posi,
com cada tarda,
a repassar la roba,
ficar les mans dins l'aigua
bruta,
i destriar entranyes innocents.

Cosir botons,
Empènyer la planxa.

Domés de tard en tard,
puc agafar la ploma.

Em dolc del pit
i de l'esquena,
però diré que aquesta tarda
és rosa i blava,
única, molt tendra,
inoblidable.
Perquè l'he viscuda
i és meva.

I això que estic cansada!

Caterina Albert/Víctor Català, "Diàleg prismàtic" de *Jubileu* i "La pua de rampí" de *Contrallums*

La pua de rampí

El món fou ara un pal·lidíssim calze d'argent, damunt del qual vingué a suspendre's, com una perla immensa, l'hòstia blanca de la lluna... Això, en el punt mateix que la pubilla penetrava bosc endins. Altres deu minuts i els cans de la Rambla anunciaran al pare sa arribada... Però... ¿Què era aquella ferumeta, com de carronya consumida, que sobtava els seus narius?...

A mitja ensumada, un tou de mateguer s'agità i la fera boté al seu davant. L'esglai li fongué a flor de llavi el crit... És ell, no en té cap dubte; no el veu, però percep, molt més intensa que al matí, la bafarada agra de vi negre, de tabac recremat, d'immundícia... i li crema el cervell, com una espurna elèctrica, la recordança d'aquella pobra criadeta que jurava i rejurava que era innocent, que no tenia festejador, que li havia eixit de trasantó un desconegut... i una altra recordança, més dolorosa encara: la de la mort, tan jove, tan jove!, de la mare, colpida d'una malura misteriosa i inexplicable per a tothom del mas, però revelada secretament, abans de finir, a la tia de Suriola...

Això li encomanà una energia terrible per a fugir del perill, però, abans de que pogués intentar res, una massa de plom li cau al damunt, la tomba d'esquena, i malda ferotgement per subjectar-li els braços i tapar-li la boca... Es redreça com una serpent pessigada per la dalla, s'agarbona amb ell, i, abraçats, encolats l'un a l'altre, van a tomballons, tan aviat sobre, tan aviat sota ell com ella... La pubilla sent que aquell home no és fort i que un esforç suprem podria salvar-la; i mossega, esgarrapa, perneja follament. Quan menys ho espera, sent un aïc ofegat i l'argolla de ferro que li esclafa les costelles s'afluixa imperceptiblement... D'una reblincada violenta aconseguix donar un altre tomb i cavalcar damunt del monstre... Ja és seu! L'instint la guia, com el simonet a l'orb... Ella mateixa sent que la seva cara deu donar feredat de veure... Quan se'l troba com baldat, vençut, enmig de les cames, s'aixeca d'un bot... Encara li resta com un besllum de raó per a collir la cabassa, per a allisar-se els cabells...

[...]

Quan ens lliguen a la vida, ens lliguen al nostre fat, que és com dir a un ordre de fatalitats determinades.

La pubilla té filles; són fresques i boniques com poncelles, i van a aprendre de lletra i cosir a Suriola. Cada vegada que marxen, la mare sent un baticor ofegador i no respira fins que se les torna a veure al costat... Però és la pubilla de la Rambla, duu tres-cents anys de nissaga arrelada a aquella gleva, i el mas és la nineta dels ulls de tots, i el pervindre dels d'ara i dels vinents. Fins el bosc sembla sagrat i per res del món en tallarien ni una alzina.

Probablement un dia o altre passaran les filles per l'esglai que passà la mare, que passà l'àvia, que passà la besàvia, tal volta... Mes, ¿qui podria evitar-ho? El fat és inexorable.

Diàleg prismàtic

La més bella i decorativa de les teories no pot res contra la realitat dels actes [...] Quan el serf demostrà que podia tant com el senyor, es convertí davant la llei igual a un altre ciutadà. La revolució femenina contra l'esclavatge, contra la supeditació, que anys ha furgava orbament, a tall de taup, pel subsòl de la consciència universal, acabava de pujar a flor, d'arribar sobtadament a la llum, mercès al cataclisme. Ara ja no és una força orba, sinó una força, senzillament, però amb tots els ets i uts. I aquesta força planteja problemes mai formulats fins ara, que ens imposen la necessitat de solucions també noves de trinca. ¿Quines seran aquestes solucions? Pregunta-ho al temps, únic que podria contestar-te. Per mi tinc que, per sort o per desgràcia –això ja ens ho diran també més tard– seran solucions d'equilibri. Tot lo que creixin, amb la gimnàstica del vol, les ales incipients i impacients de la dona, minvaran les de l'home, fins a tornar-se veritablement pariones les unes de les altres.

Aurora Bertrana, "Turei, la cortesana" capítol de *Paradisos Oceànics*

Turei la Cortesana

- Qui és aquesta divina criatura, dona o deessa, que passa triomfant pel passeig de mar, més esvelta que els palmers, més gronxadissa que el Pacífic?
- És Turei <<la Cortesana>>.

- Porta el sol dintre la pell; el corall no és més ferm que els seus llavis, ni les perles més blanques que les seves dents. Tots els tresors d'Oceania s'agermanen en ella. Camina com una reina i somriu com una fada. Va vestida amb una simple túnica de mussolina. Per joiells, la seva cabellera.

Si la més humil i amagada flor de carn maorí neix i creix per l'amor, Turei, esclat diví entre el jardí galant, mereixia d'ésser reina, <<Reina de l'Amor>>.

Demaneu a qualsevulla maorí si Turei ha fet bé d'esdevenir cortesana. Ni un de sol us dirà <<no>>. Que nosaltres no hi estem d'acord? Ells somriuran. Ni vós ni jo som prou per a judicar aquesta vella raça misteriosa! Taïtí tot sencer estima admirativament la seva cortesana. Ella porta tota hora una enorme flor d'hibiscus entre els negres cabells. Flor roja i esclatant que ha esdevingut un símbol!

Aquesta Dama de les Camèlies maorí va interessar-me tot seguit. Ara té vint-i-tres anys, i va començar la seva <<carrera>> a catorze o quinze.

- És una vella cortesana– us diran; però si la veiéssiu restaríeu encantats com jo mateixa, com qualsevol mortal que amés sense prejudicis la bellesa.

<<La Dama de l'Hibiscus>>, però, no s'assembla de res a l'heroïna de Dumas fill. En primer lloc, i sortosament per a ella, Taïtí no és París. En segon lloc–i no menys sortosament–, Turei és una dona sana i simple, sense complicacions malaltisses ni literàries. L'anècdota de Turei no és dramàtica. Els maorís saben viure dignament, serenament.

Però el més bell joiell de Turei és la seva maternitat. Turei té quatre fills, que li són més fills que els de moltes altres dones, puix que són d'ella i de ningú més; no tenen pare. Es diuen simplement Terè, Tetua, Pòria, Moana. Els veurieu sans i bells com quatre àngels de Déu. El sol surt cada dia per a ells i a llur entorn (que és l'entorn mateix dels fills de pare i mare); els llacs són blaus i transparents; els peixos, argentats; el rierol, frasejador, i les planes, verdes i ombrejades. Al damunt de llurs testes innocents el cel austral és el més bell dels cels, i el gran Pacífic, immutable, serè, els apar com el límit atzurat del món.

Si més tard van a l'escola ningú no els demanarà perquè no tenen pare, i quan arribarà per a ells i per a elles l'hora frisosa de l'amor, llur origen no serà cap obstacle. Els amants de Turei segurament l'han oblidada. Els homes blancs, els de raça superior, obliden fàcilment la dona que han estimat per uns mesos o uns dies. El gemec d'un infant, fill de llur goig, no destorbarà la pau de llurs consciències de civilitzats. Però no ens enternim. A Oceania això no engendra cap conflicte. Turei no seria pas una veritable maorí si no menyspreés els homes tot i apreciand l'amor. I ara, a l'hora de la decadència, Turei posseeix un tresor, l'únic que els seus amants li hagin llegat, quatre fills. A Europa, on els homes obliguen les pobres noies que tingueren la feblesa d'estimar-los, a destruir el fruit de llurs amors, això no fóra possible. Els honorables burgesos tancarien llurs portes, barrarien tots els camins a aquests quatre infants innocents.

No perdonarien mai a una dona enamorada la gosadia d'ésser mare sense llur consentiment. Però a Oceania, com més fills, més honor i més joia. Totes les belles cabanes maorís –que per a més símbol hospitalari no tenen porta– es baden amb un somriure amic als quatre infants de Turei. Els maorís entenen la família en un sentit molt més ample i generós que nosaltres. Tots els homes són germans, i allò que és d'un, és de tots. Aquesta concepció de la societat tan predicada pels ideals comunistes i tan irrealitzable en el món civilitzat, és aquí simplement un fet.

Els infants mengen i dormen, juguen i es banyen amb joia inconscient entorn d'una graciosa cabana de bambú; sense preocupar-se del nom de llurs pares. Mai de mai –n'he fet manta vegada l'experiència– no arribareu a conèixer quins són els fills adoptius i quins són els veritables.

Mala memòria

Jo vaig ser, doncs, definitivament petita, proporcionada i, sense que jo acabés d'entendre ben bé per què, escandalosament desitjable. A les nostres latituds el mascle que deambula lliurement pel carrer proporciona a les criatures adolescents una instrucció sobre gramàtica parda digna de millor causa. El piropo, que més aviat té bona premsa, m'ha semblat sempre l'expressió de l'agressivitat obligada del mascle. El contingut obscè de la majoria dels piropos, la tendència de l'home a cridar-los quan té al voltant altres homes disposats a aplaudir-lo, el desig evident de produir una reacció de pànic en la dona piropojada, la facilitat buscada d'emprendre una noieta prou jove per tal que se senti amenaçada fan del piropo un esborrany de violació. Com totes les noies de l'època, vaig haver de suportar l'agressió de vells neuròtics o de galifardeus desvagats en alegre muchachada, o de caloios de permís sense prou diners per organitzar una bauxa. No és gens sorprenent que a la ment d'aquestes criatures amb físic de dona la relació amorosa es presenti com un viol entre tremut i desitjat, no és sorprenent que una gran part de la literatura de dones la primera experiència sexual tingui connotacions de violació, de vegades explícita, d'altres tàcita, però prou perceptible. Sempre m'ha semblat risible que els barcelonins de pro es deixessin enredar sobre l'existència d'aquell nou autor de la novel·la *La Solitud*, Víctor Català, car si hi ha en el món literari una novel·la genuïnament de dona aquesta és la que va saber escriure una noia com cal que es deia Caterina Albert.

Feliçment, jo sóc una dona

– M'agrada tot això que m'explica. Però no serveix per a res. És com una novel·la d'Elionor Glyn, que estic llegint ara. Se'n diu *Su última hora*. La noia es pensa que ell l'ha violada, i ell no l'ha tocada, tan sols. Jo no m'ho crec. Tot el que passa en el teu cos, tant si et fan mal com si et fan una carícia, no t'ho han d'enviar a dir. Ho saps. Queda en el teu cos encara que l'altra gent no ho noti. I tu ets el teu cos.

Quim / Quima

Li costava acostumar-se a aquelles ganyotes que feien el homes quan la veien. S'aclucaven d'ulls, com si la seva visió els enlluernés, posaven els llavis en rodó i xiulaven, o arrufaven el nas i feien el mateix soroll que els porcs a la gripia. Era ben sorprenent.

No insistirem gaire en el fet de les sorpreses de Quima o Xima, com vulgueu dir-li, car el terreny no es gaire agraït. L'antecedent literari de Xima, Orlando, va canviar de sexe en una època i en una classe que oferia una separació de sexes total, i es podia dir que una dona era l'animal més clarament oposat a l'home, i el savi Schopenhauer va poder dir allò de les idees curtes i els cabells llargs. Nosaltres no ens podem entretenir, per exemple, en l'art de coquetejar, perquè ni Quima ni les dones que la voltaven s'haurien entretingut en l'art del coqueteig. El tercer estat, diríem, comença tot just a descobrir els eufemismes, la cursileria, el vull i no vull.

Xima era una dona plantosa, bella, forta, plena de vida, i la gràcia, perquè no es pot negar que en tenia, no era feta de fragilitat, sinó d'harmonia.

El vell que seia a la porta li va preguntar:

- Que saps fer?
- No gran cosa. Però estic disposada a aprendre-ho tot.
- Tot? - va apressar-se a dir, mofeta, el vell.
- Tot el que valgui la pena d'aprendre i que no sàpiga ja, avil!

Li costaria una mica acostumar-se als sobreentesos, a les referències obscenes, al doble valor de les paraules, l'un d'ús corrent, l'altre sempre significat el sexe. S'acostumà també, quin remei!, als cops al cul, als pessics intencionats, amb la tossuderia amb què tots, des de l'amo de la casa fins al vailet, es proposaven robar-li un petó.

Amparo Poch, "Elogio del amor libre" article publicat a la revista *Mujeres Libres*

Elogio del amor libre

Dice así:

I. Toma el pétalo fresco y jugoso; toma la pulpa dulce de la fruta en sazón; toma la senda blanquecina bajo el sol poniente, la colina de oro, el roble, y la fuente a la sombra. Toma mis labios y mis dientes donde juegan las risas como hilos de agua, y los hilos de agua como risas.

II. Yo no tengo Casa. Tengo, sí, un techo amable para resguardarte de la lluvia y un lecho para que descanses y me hables de amor. Pero no

tengo Casa. ¡No quiero! No quiero la insaciable ventosa que ahila el Pensamiento, absorbe la Voluntad, mata el Ensueño, rompe la dulce línea de la Paz y el Amor. Yo no tengo Casa. Quiero amar en el anchuroso "más allá" que no cierra ningún muro ni limita ningún egoísmo.

III. Mi corazón es una rosa de carne. En cada hoja tiene una ternura y una ansiedad. ¡No lo mutiles!

Tengo alas para ascender por las regiones de la investigación y el trabajo. ¡No las cortes! Tengo las manos como palmas abiertas para recoger monedas incontables de caricias. ¡No las encadenes!

Mercè Rodoreda, "Món d'Ulisses" i "Tres sonets i una cançó" poemes publicats a *Agonia de llum. La poesia secreta de Mercè Rodoreda*

Món d'Ulisses

1

estén encar un pensament de branca.

[Penèlope]

Esquerpa, sola tota fel i espina,
faig i desfaig l'absurda teranyina,
aranya al-lucinada del no-res.

Em compta el temps la marinada amarga,
la mar amb son abominable crit!
La mel dintre la gerra s'ha espessit
i els brots que vas deixar fan ombra llarga.

Un deix d'amor arran de llavi puja
i mor com una llàgrima de pluja
al viu del darrer pètal que ha malmès.

Oh xaragall lluent! La seda blanca
serà la lluna de la meva nit;
l'arbre cairat, capçal del nostre llit,

Tres sonets i una cançó

[Evocació dels morts]

Anticlea

No pas de l'home que em va estrènyer el flanc
tot emportat en remolí de febre,
ans meu, que et vaig maurar dins la tenebra
amb les ressaques de la meva sang,

car, closa encara, m'enrosaren lentes
marors d'encís que no sabé ningú:
del costat de la fosca ja eres tu
que cercaves la llum a les palpent.

Seré pagada de mai més no haver-te,
d'haver estat un congost de carn oberta,
crit al llindar de l'aire i la claror,

si en pugés d'ombra, pacient falena,
sóc el calfred que et ressegueix l'esquena
quan rera el ventre de l'escut tens por.

Montserrat Roig, *Un pensament de sal un pessic de pebre*: dietari obert 1990-1991

Un pensament de sal un pessic de pebre. Dietari obert 1990-1991

Violades de primera, violades de segona. Mentre avança inexorable l'exèrcit de gent de bé que ens vol reformar, els que no ho veiem tan clar continuem aturant la nostra mirada perplexa davant de certes notícies que apareixen als diaris com aquell qui no vol la cosa. Ara mateix, fullejo el diari i intento de passar per alt les prevencions de monsenyor Suquia (en aquell moment president la Conferència Episcopal Espanyola), que confon prevenció amb disbauxa, amor amb contuberni, tendresa amb promiscuïtat – pobres condons, quin mal els hauran fet?-, i m'aturo davant la següent notícia: una dona acusa dos homes – un dels quals és cosí del futbolista Butragueño- que, sense gens d'educació, la van violar cinc vegades seguides, sí, cinc vegades seguides, en un wàter d'una discoteca. I, si m'ho permeten, els afegiré, que la dona diu que la van violar pel davant i pel darrere.

Però l'acurada, escurpolsa i conspícua preocupació del senyor jutge és si aquesta dona, casada i amb una filla, també ho feia pel darrere amb el seu senyor marit. «Oh, senyora, la cosa canvia!», devia pensar el jutge, «i canvia perquè aquesta pràctica insinua, en vostè, una certa proclivitat a pràctiques d'aquest estil». Si la dona els hagués dit que sí, cosa que no va voler fer, aleshores la sentència contra els violadors baixaria en uns quants anys de presó.

És a dir, la consciència inviolada del senyor jutge està feta de compartiments en forma de piràmide cap amunt. Les senyores violades són totes diferents. I, en conseqüència, els violadors són una mica més o una mica menys violadors. Una prostituta violada no és el mateix que l'esposa violada d'un inspector d'Hisenda, posem per cas. Una dona que fa el que li dona la gana amb el seu marit és més culpable que la que resa el rosari mentre l'home fa el seu fet. La culpa varia, doncs, segons la víctima. Davant d'una violació hi ha víctimes de primera i víctimes de segona classe. Unes dones són menys violades que les altres.

El mal, doncs, no és en l'acte -algú que exerceix el seu poder sexual tot ferint allò que de més profund tenen les persones, siguin dones, homes o criatures-, sinó en la vida que duia la persona violada. Si vostè és una senyora que li agrada sortir a la nit i conversar amb aquell noi que la convida a un cava, i que sembla tan tendre i tan educat, és culpa seva si després l'home encantador la viola. Senyora, s'ho ha buscat. Posi's un cinyell de castedat i no parli amb desconeguts. La història de la violació és ben antiga i fins ha estat considerada un acte sagrat. Ai, la deessa Perséfone raptada per Hades, el seu oncle, sota la connivència del pare Zeus! Allò que rau en el subconscient d'un magistrat és un misteri: però no estaran pensant, quan fan aquesta mena de preguntes, que tota dona ha vingut al món per provocar?

Ai com va desapareixent, lentament, l'alegria de viure. Que m'ho expliqui el senyor magistrat. O millor dit: que els senyors de la llei m'expliquin els seus somnis, aquests somnis que no s'atreveixen ni a confessar-los a la dona que dorm amb ells!

ARTICLES

0. #CUÉNTALO

Cristina Fallaràs

No es lo mismo decir “Estoy en contra de la violencia de género” que decir “Me llamo Cristina y a mí también me han violado”. No es lo mismo decir “Estoy en contra de la violencia de género” que decir “Me llamo Cristina y un día recibí en mi móvil la foto del pene de un político del Parlament”. Lo primero lo puede decir cualquiera, sería una insensatez afirmar lo contrario. Sin embargo, decir lo segundo modifica la situación de las mujeres agredidas y sus armas para enfrentarla.

¿Por qué? Porque crea mecanismos de identificación, algo básico para reconocerse en la otra, para entender que no estás sola ni eres única y para organizarse.

Sin embargo, no es la primera vez en la Historia que una mujer es agredida, que se abusa de ella, que la violan, que un jefe le mete mano...

¿Qué ha cambiado, pues? Que hasta ahora no habíamos tenido el espacio donde relatarlo. Que hasta ahora se nos había negado esa posibilidad, tanto desde las instituciones como desde los medios de comunicación.

El 26 de abril de 2018, lancé en tuitar el hashtag #Cuentalo. Se trataba de impulsar una marca a la que las mujeres pudieran sumarse para narrar las agresiones machistas sufridas en primera persona. Para ello aproveché un artículo de la codirectora de Público, Virginia P. Alonso, donde narraba la agresión que había sufrido en Londres a manos de un grupo de muchachos cuando era una niña.

#Cuentalo recibió una respuesta inmediata de miles de mujeres. Inmediatamente se convirtió en trending topic mundial y de numerosos países, entre ellos España, Argentina, México, Colombia o Chile.

La Associació d'Arxivers i Documentalistes de Catalunya monitorizó desde el primer momento el fenómeno. A los 15 días, un total de más de 2 millones 100 mil mujeres habían actuado en ese relato.

Ahí está la clave, en la memoria colectiva.

Se podrían extraer varias conclusiones básicas de lo que significó inmediatamente #Cuentalo:

Para empezar, que la falta de narraciones sobre la violencia machista ha supuesto históricamente la base de la idea de que las denuncias [abstractas] llevadas a cabo por los movimientos feministas eran exageradas, cuando no falsas. #Cuentalo evidencia que dicha falta no se debía a una negativa por parte de las mujeres a narrarlo, y refuta las suspicacias sobre la veracidad de las denuncias.

Asimismo, el hecho de que cientos de miles de mujeres participen en dichas narraciones en los primeros 10 días, deja en evidencia que no se trataba de una reticencia a narrarse por parte de las agredidas, sino de que la sociedad y las instituciones públicas les habían negado un espacio en el que hacerlo. El volumen y la inmediatez de la acción colectiva permite plantearnos que no se trata de una omisión, sino de una acción en contra.

Cabe preguntarse por qué esos miles de mujeres que denuncian en el espacio público de las RRSS no lo han hecho en un juzgado o comisaría. O sea, cuestionarnos la falta absoluta de confianza que

a las mujeres agredidas les merecen las autoridades que deberían velar por su seguridad, igual que lo hacen en todo el resto de asuntos relacionados con la convivencia.

De la misma forma, cabe preguntarse cuál es y ha sido la responsabilidad de los medios de comunicación de masas en el silencio que rodea y ha rodeado el relato de las mujeres sobre sus propias agresiones machistas. Hasta qué punto ese silencio, que ha hurtado una voz esencial -la más esencial, aquella en primera persona- sobre la violencia de género ha sido fruto de una dejación por asimilación de tendencias sociales, o una acción voluntaria y decidida, y en tal caso a qué responde.

Así como han callado los medios de comunicación, lo han hecho los partidos políticos y las instituciones públicas. #Cuéntalo evidencia cómo la gestión de la Administración pública se ha desentendido de algo que podríamos considerar uno de los problemas más graves y extendidos de nuestra sociedad, sino el mayor: Cientos de miles de agresiones machistas cotidianas, según datos del Consejo General del Poder Judicial [CGPJ].

Si hay cientos de miles de agresiones machistas quiere decir que hay cientos de miles de agresores.

Quando desde una sola cuenta personal en una sola red social se consiguen cientos de miles de testimonios sobre un tema tan brutal como la violencia narrada en primera persona resulta innegable la magnitud del problema, así como el abrumador desentendimiento social, político, económico y cultural.

1. #CUÉNTALO, LA SORORITAT FEMENINA I LA COMMOCIÓ MASCULINA

Ens mireu, ens escolteu i intenteu digerir tot el que està passant

Alba Alfageme

El 'hashtag' #Cuéntalo ha sigut la palanca que ha destapat la capsa de Pandora de la violència sexual. La campanya #MeToo ja ens havia permès començar a albirar tot el que hi havia amagat sota l'estora social, i #Cuéntalo ha sigut la plantofada de realitat que ha facilitat que es produeixi una cosa excepcional, desitjada i esperada: l'esfondrament, davant els nostres ulls, del secret social, la derrota del silenci de la cultura de la violació que ha estat i és un dels grans aliats del masclisme.

En aquest 'fil' inacabable ([#Cuéntalo]) s'han explicat històries d'agressions sexuals en la infància, primeres relacions sexuals forçades, violacions en la parella, assetjaments sexuals a la feina, temptatives de violacions i violacions a l'espai públic, agressions sexuals amb submissió química i un llarg etcètera. Finalment, totes són situacions en què no volíem tenir sexe i ens han obligat, forçat, coaccionat, intimidat i pressionat a tenir-lo, en què s'han aprofitat de nosaltres amb l'objectiu de tenir accés als nostres cossos com a éssers inerts la veu dels quals no era escoltada, en què el nostre dret no estava escrit i en què la nostra sexualitat, simplement, no hi era. Érem allí, sí, però per fer gaudir l'altre amb les seves fantasies i l'exercici del seu poder com a gènere dominant, perquè és permès, perquè els altres també ho fan, perquè és el que han conegut en l'única escola de formació sexual que han conegut: el porno masclista.

Ara l'estigma de víctima ja no funciona. Les víctimes, les supervivents, les vivents... som totes, perquè només ho som pel sol fet de ser dones, pel sol fet d'haver tingut "la refotuda mala sort" de creuar-nos amb un agressor o diversos en les nostres vides.

Tot plegat ha permès multiplicar la sororització de les dones, que ha rebentat, amb la força de l'agermanament femení, el silenci i la impunitat que durant tant temps ens ha estat empresonant.

Els efectes de la violació són directes en les dones que pateixen aquestes agressions, però també tenen una onada expansiva demolidora per a la col·lectivitat femenina. Esdevenen durant molt temps un mecanisme de control de les dones, per la por que ens genera i per la culpa sobre la qual se sustenta.

El trauma que provoca una experiència de violència sexual no es pot deslligar del context social, perquè aquesta societat masclista s'ha instal·lat en el "dret de cuixa" i s'ha cregut amb el dret de jutjar-nos en la nostra sexualitat i, esclar, en l'abans, el mentrestant i el després de la violació.

Una bona dona, una dona exemplar, lluita si cal fins a la mort abans que la violin. L'honor d'una dona depèn de la seva relació amb el sexe, tot i que sigui contra la seva voluntat, perquè ha provocat, perquè no s'ha resistit prou o perquè ha magnificat el que ha viscut. El dubte, l'ombra del mite de "la dona perversa" ens persegueix, i alguns s'entesten a seguir dibuixant-la, si en algun moment s'intenta desdibuixar.

La magnificència de la sororitat ha permès que les dones hàgim trencat el silenci i alhora ha obert la porta a re significar les nostres vides sexuals, ha posat nom a situacions que ara, acompanyades, som capaces de titllar de violència sexual, amb tot el volcà emocional que això suposa. Perquè revivim i re significuem quan podem, sobretot quan ens sentim en un territori segur, compreses i respectades.

El mirall que ens reflecteix comença a fer ressol en els homes i, com un impacte de llum directa, els incomoda, els interpel·la. Part dels que s'han sumat a la lluita contra aquesta violència sexual comencen a transitar per la pròpia reflexió de les vides sexuals viscudes i de les actituds i accions dels seus congèneres.

Ens mireu, ens escolteu i intenteu digerir tot el que està passant. Alguns homes han de fer front a l'impacte del que us estem explicant: un atac sexual estructural que ni tan sols imaginàveu. S'enfronten a la pròpia experiència d'haver traspassat límits en algunes relacions anteriors o d'haver participat en accions que ara els ofeguen en la vergonya. Re significar la història sexual de molts homes passa per viure el trànsit de la culpa, en alguns casos la duresa d'haver provocat dolor en l'altre, i veure't com algú amb qui no et vols reconèixer.

Igual que nosaltres hem hagut de fer front al nostre trauma i dolor, és indispensable que vosaltres [aquells que llegiu aquest article perquè us sentiut interpel·lats, a diferència dels milers de legionaris de la cultura de la violació] us repenseu i feu front al que heu sigut, al que sou i comenceu a escriure el que voleu ser.

Perquè quan una societat mira cara a cara a la infàmia que ha resguardat en l'aixopluc del seu entrecreix, i pren consciència del dolor que això ha provocat, o ens hi posicionem fermament en contra o n'esdevenim còmplices. Empenyent conjuntament, només si canviem la nostra vida, canviarem la societat.

2. LA RESPONSABILITAT DELS MITJANS

Marina Subirats

La sentència de la Manada ha posat de manifest, una vegada més, la profunda impregnació del masclisme en la nostra cultura i la dificultat de canviar-la, fins i tot quan es produeixen aberracions de judici com la d'aquest cas. Un masclisme que impregna les nostres ments, les nostres actituds, la nostra vida quotidiana, i que afecta tant els homes com les dones. Perquè l'androcentrisme i el masclisme no depenen del sexe amb el qual hem nascut; són construccions socials que es transmeten de generació en generació i que queden contínuament reforçades per un conjunt d'institucions i d'hàbits que ens els presenten com a totalment normals, inscrits en la naturalesa humana i, per tant, indestructibles. Ens limiten a tots i totes des que naixem; els absorbim i reproduïm en grans dosis, sense ni tan sols ser-ne conscients.

En els últims anys, amb molts esforços, s'han aconseguit alguns progressos en relació als estereotips d'home i de dona, i l'últim 8 de març va demostrar que moltes dones i alguns homes comencen a trencar amb el passat i a tenir capacitat per pensar pel seu compte en relació al destí de cada sexe. Quina alegria, semblava que per fi podríem avançar amb rapidesa per aquest camí, sense les traves antigues. Aquesta sentència ha desfet el miratge: moltes institucions segueixen tancades en un pensament androcèntric sense fissures. No només la judicatura; cal destacar-ne una, sobretot: els mitjans de comunicació. Fa almenys vint anys que, per raons diverses, m'he anat fixant en els missatges dels mitjans, sobretot els que empen la imatge. En molts casos he anat plantejant-los la necessitat d'un canvi: tot inútil. No només les televisions segueixen presentant sovint imatges de violència contra les dones, sinó que en els últims temps aquestes imatges han empitjorat.

En efecte, la pseudoteoria que utilitza la publicitat és que cal apel·lar als desitjos inconscients, en què les persones tenim menys defenses i, per tant, serem més vulnerables als missatges que ens impulsen a comprar tal o tal producte miracle. I com que el model és l'home, es considera que el desig sempre va lligat a una dona. En una època, aquesta dona era sobretot la mare de família, cuinera, cuidadora, esclava de tota la família. Eren els temps de la moral estreta, quan la sospita del pecat treia el nas per tot arreu. Però les coses han canviat i ara es porta la dona sexi. Ah, però no qualsevol dona sexi; de fet, hi ha dos grans models, un més abundant que l'altre. El primer és la dona submissa, la seduïda sexualment. I aquí s'ha desplegat amb abundància tota la panòpia acumulada en la pornografia: dones sense cap, que només són un cos ofert, dones amb expressions orgàsmiques, dones amb morats visibles, dones lligades. Tot s'hi val.

El segon model, menys freqüent però també present ara, és la dona sexi i poderosa, que avança trepitjant fort, que juga amb els homes. L'altra cara de la moneda, imitant els gestos de la masculinitat; però sempre, esclar, carregada de tal perfum, de tal cosmètic, de tal vestit. Associats a la noció de poder, d'imposició. Una manera de convence'ns de com obtenir-lo.

L'argument és que tot això és alliberador: fals! Tot això no fa sinó naturalitzar la violència, associar-la al sexe i al plaer, i reblar la idea ja profundament ancorada en la nostra cultura que les dones estem a disposició de qui ens desitgi i que una mica de violència afegeix picant a les relacions. La idea que els únics subjectes amb voluntat pròpia són els homes, els únics que poden assumir protagonisme,

en una paraula. I aquest missatge, repetit quotidianament de mil maneres, martelleja en la ment de tothom la naturalitat de la violència damunt les dones i la sospita que, en el fons, això ja ens agrada, ja ens va bé.

Les dones som en gran mesura les compradores, sobretot dels productes petits, quotidians. La meua proposta és: boicotegem d'una vegada totes les marques que s'anunciïn amb imatges sexistes, tots els programes que les utilitzin; i, en un segon moment, tots els mitjans que les promocionin. Fa massa temps que pensen que, tanmateix, som dòcils, ens ho empassem tot, mogudes per l'afany de semblar més joves, més maques, més primes. Demostrem-los que cal comptar amb nosaltres a l'hora de decidir quines són les imatges que volem i quines no.

Els mitjans són, n'estic convençuda, els que tenen més responsabilitat en el manteniment i la normalització d'una cultura masclista. Cal que canviïn, i que ho facin sota l'impuls d'un no rotund de les dones a mantenir uns estereotips que tant mal ens fan

3. MERITXELL CAMPMAJÓ

Com els hi podem explicar als nostres companys -alguns ja ho saben- que les dones, quan tornem a casa soles i és fosc, tenim por? Com els hi podem explicar que sentim por perquè ens sentim indefenses davant la seva força? Com els hi podem demanar que empatitzin amb nosaltres si ells mai han experimentat aquesta por? Com els hi podem explicar els nostres malsons perquè entenguin que són ells els qui tenen la clau del canvi?

Les dones, entre nosaltres, sabem que és poc probable que una noia de divuit anys vulgui tenir relacions amb cinc homes desconeguts. Perquè la nostra sexualitat està disfressada, per la indústria pornogràfica, d'un liberalisme que no és real. I perquè d'alguna manera s'ha convertit la sexualitat en una lluita de poder i sotmetiment.

M'agradaria escoltar a molts homes dient que ells mai gaudirien d'una relació de cinc a una, perquè en una relació així no hi pot haver la voluntat de fer disfrutar l'altre. Em preocupa veure que hi hagi tants homes que creuen que una dona gaudeix de ser penetrada simultàniament via oral, anal i vaginal. En quin moment han après això?

M'agradaria que més homes es preguntessin que en el cas que fos veritat que ella hagués consentit, com és possible que una noia jove es posi en risc d'aquesta manera! I que es posessin les mans al cap pensant que una noia pot acceptar tenir relacions sexuals sense protecció amb uns desconeguts. Perquè el que la majoria de les dones pensàriem, en aquest cas, és que necessita ajuda. Necessitàriem escoltar-la per entendre quines són les circumstàncies que l'han portat a actuar d'aquesta manera. De fet, el que moltes pensem i per això la creiem a ella, és que això no és normal.

Com els podem fer entendre, a alguns homes, altres ja ho saben, que això per a nosaltres és gravíssim? És un atac inhumà. Aquesta sentència ens ataca a totes perquè ens diu que no tenim opcions.

Ens diu que si ens paralizem o sotmetem, no estem responant a un instint de supervivència, sinó que estem consentint. I també ens diu que ens posem en risc i que lluitem, encara que en la lluita hi puguem perdre fins i tot la vida.

Com els podem fer entendre a alguns, altres ja ho saben, que gran part de les dones tampoc volem ni tan sols venjança? El que volem és tornar de nit a casa tranquil·les. El que realment importa no és si estan 9 o 20 anys a la presó. Ens agradaria que els homes entenguessin que el que realment importa és que com a societat, els tractem i els hi ensenyem que això que ha passat és inhumà. Que això no es pot fer. Que això no es fa. I que mai més tornin a pensar que tenen el poder i la potestat per agafar una dona com si fos un objecte i fer amb ella el que els vingui de gust. Que el que realment importa és que no ho repeteixin mai més i que reparin el dany que han ocasionat. Com els podem fer entendre que el que realment importa és que no hi hagi més violacions, ni abusos?

M'agradaria pensar que ahir molts pares van parlar de sexe amb els seus fills. I de respecte. I els van explicar que una relació ha de ser consentida i que el consentiment no sempre és explícit. I que davant del dubte, un pot preguntar o retirar-se. Que no passa res per retirar-se. Que retirar-se és respectar. Que la frustració que genera el rebuig es pot gestionar. I que gestionar les emocions és una eina clau per a que els nens i nenes aprenguin a posar nom al que els hi passa i perquè sàpiguen interpretar el llenguatge no verbal dels altres. Que al final, és la clau de l'empatia. I gràcies a ella, podem entendre si que el que estem fent li agrada o no a l'altre. I és en l'empatia on podem veure que una noia de 18 anys tanca els ulls i es deixa fer perquè el que vol és sobreviure.

4. ASSUMPTA CLOPAS

El coneixement de la injusta sentència que s'ha dictat, m'ha portat a una reflexió suposició que ja havia fet anteriorment, sobre com deuen ser els integrants d'un grup gregari que té aquest sobrenom tant poc humà. M'ha portat, tot i que, per edat, són majors d'edat i adults, a pensar, suposadament, com van anar evolucionant des de l'adolescència en què el grup d'iguals es necessita, és com un mirall i un ajut per les seves preocupacions i per poder sentir-se membre d'una col·lectivitat. El grup els proporciona referents (en aquest cas suposo que molt negatius) i del grup rep models de conducta.

Suposo que el denominador comú és un escàs control dels impulsos i que no han sabut com evolucionar cap a una conducta empàtica cap a l'altre. Penso que el grup i cada un d'ells té una baixa resistència a la frustració, baixa autoestima i duresa emocional. Un còctel que fa que quan s'ajuntin totes les individualitats arribi a ser letal.

Potser també senten malestar intern que no poden elaborar amb paraules i ho han de fer amb actes. Les conductes violentes, amb adolescents i adults immadurs, es poden explicar per treure's de sobre un malestar difós. El desafiament cap a un mateix i els altres és una altra característica d'aquestes persones que no han seguit una evolució equilibrada i satisfactòria.

Probablement no han tingut l'acompanyament que necessita cada noi i noia, sobretot des de l'adolescència i la joventut, sempre amb el seu consentiment. També hi ha faltat la conversa o sigui poder posar paraules a tot el que els hi passava amb pares i educadors al costat. I models familiars socialment acceptables.

La dificultat d'establir una relació sana amb l'altre sexe, perquè és "l'altre", per la seva diferència i perquè que els qüestiona plenament la seva manera de ser, també, probablement, és una de les característiques. Potser no volen afrontar la seva història particular i fa que sentin un malestar insuportable per no acceptar la seva feblesa i projectar-lo en l'altre: en aquest cas, "l'altre" ha estat una dona que han rebaixat, degradat i menyspreat i només així han evitat afrontar la seva impotència i malestar. Però això no els eximeix de cap responsabilitat. L'agressió és un acte decidit i imputable. No es tracta, com en l'adolescència, d'una sortida temporal, d'una etapa de traspàs, sinó que van prendre una decisió adulta. Han d'afrontar la seva responsabilitat d'adults, reparar el mal que han provocat i acceptar que els cal una rehabilitació i una teràpia per tal de modificar d'arrel les conductes impulsives i adquirir les habilitats socials i conductes pro-socials que els hi falten.

La sentència injusta ha de portar a replantejar moltes lleis, actuacions de jutges i opinions esbiaixades ja que, la víctima, ha de ser creguda sense el més mínim dubte.

5. ENTREVISTA D'ELISENDA ROVIRA A NEREA BARJOLA

En una societat encara colpida per la sentència de la violació en grup als Sanfermins de 2016, la paraula "Alcàsser" continua fent posar la pell de gallina a tota una generació de dones. El 1992, el tractament mediàtic de la desaparició de tres noies joves d'aquest poble del País Valencià -trobadres mortes mesos després amb signes d'haver patit agressions sexuals- va marcar un abans i un després pel què fa a l'exploació televisiva de les emocions, però no va innovar a l'hora de culpabilitzar les víctimes i de presentar la violència contra les dones com un fet puntual. La manera com s'ha tractat als mitjans l'anomenat cas de 'La Manada' hi té moltes similituds, segons Nerea Barjola Ramos, militant feminista, doctora en Feminismes i Gènere per la Universitat del País Basc i autora de *Microfísica sexista del poder. El caso Alcàsser y la construcción del terror sexual* (Virus, 2018). A continuació llegirem algunes de les seves respostes a l'entrevista que li vam fer a Mèdia.cat.

El relat que es va construir sobre el cas [d'Alcàsser] tenia una estructura basada fonamentalment en la culpabilitat de les adolescents i, per extensió, en la culpabilitat de les dones joves. Va ser un avís allisonador del preu que han de pagar per estar gaudint lliurement del seu cos en l'espai públic.

Cal tenir en compte que els mitjans de comunicació no són una part aïllada de la societat, sinó que són allò social. De la mateixa manera que el conjunt social té un discurs i una forma de fer que és profundament sexista, els mitjans de comunicació són part d'aquests discursos i significats, excepte en aquells casos que fan un periodisme amb perspectiva feminista.

La violència sexual no és única i exclusivament l'agressió en un moment determinat, és un cúmul de fases des de baix fins a dalt. L'agressió és la cúspide de la piràmide de la violència. Totes les representacions de culpabilitat imputada a les dones -que sempre va associada a alguna cosa que estan fent, com fer autoestop, caminar per una carretera no recomanable, anar a la discoteca a certes hores quan ja se'ls havia dit que no era adequat, etc.- són avisos allisonadors per a la resta de dones joves: "Això és el que us pot passar si feu el que han fet elles". Per això els mitjans són violència sexual.

La paraula "desapareixer" amaga la raó política per la qual les dones "desapareixem". Les dones no "desapareixem", ens fan desaparèixer. Ens estan matant, torturant, assassinant, violent. En altres contextos en què hi ha règims totalitaris, la imatge és molt clara: si vas caminant, es para un cotxe, et posen a dins i després et torturen sexualment i apareixen morta al cap d'uns dies o setmanes... el règim t'està fent desaparèixer. Llavors, perquè no podem parlar de "desaparicions forçades" en referir-nos a les nostres desaparegudes? Vivim en un règim polític-social que ens fa desaparèixer, per tant aquest concepte el podem expropiar i ens el podem reapropiar.

La manera com s'ha construït el relat mediàtic de l'agressió a la companya a Pamplona, al voltant d'ella i de la seva culpabilitat, segueix el mateix patró que el relat d'Alcàsser: s'explica com si fos un cas excepcional ["això NO passa sempre, NO és quotidià", quan realment ho és], se la culpabilitza a ella i es justifiquen els agressors. Paral·lelament hi ha una resposta feminista molt potent, amb un 8 de març que sobreix a tot l'Estat i a nivell internacional, i en aquest context ens planten la sentència: "Això és abús, no és agressió". Des del meu punt de vista ho fan d'una manera bastant estudiada: quan un dels tres jutges emet un vot particular en què diu que per a ell els acusats haurien de ser absolts, ens estan dient que els altres dos [jutges] són més bons perquè almenys han vist que hi ha abús. Realment, per a mi tots tres són agressors, perquè cap dels tres sap diferenciar entre consentiment i no consentiment. Són persones que viuen en llibertat i són perilloses perquè no saben veure aquesta diferència. D'alguna manera el que ens estan dient és "abaixeu els fums, que aquí hi ha l'autoritat patriarcal per dir-vos què és abús i què no ho és".

La manada no són ells, som nosaltres. Em fa enfadar molt que s'hagi agafat aquest terme per designar-los a ells, quan el moviment feminista porta ja molts anys parlant de "manada feminista". Si en alguna cosa podem associar [els agressors] a una manada és en el fet que estaven organitzats. Són un grup d'homes organitzats que surten a violar. Això és terrorisme patriarcal. Si pertany a un grup organitzat que comet delictes pots anar a la presó per molt menys.

Fins que [els mitjans de comunicació] no incorporin la perspectiva feminista no hi haurà manera de canviar-ho. S'han après el discurs políticament correcte, però les seves pràctiques segueixen sent masclistes. Està molt bé dir "jo sí que et crec", però no val després al teu programa produir i reproduir la violència sexual.

A ningú se li acudiria fer una tertúlia sobre forats negres amb gent que no tingui ni idea del tema, però en canvi quan parlem de violència sexual sembla que tothom hi pot dir la seva, com si no hi hagués un marc que la definís. En els casos de violència sexual passa una cosa que no passa en cap altre delictes: és la víctima qui ha de demostrar que allò ha passat, no al revés. En qualsevol altre cas, el culpable ha de demostrar que NO ho ha fet. Això és patriarcat i masclisme pur i dur.

Amb tot, confio que això canviarà. Hi ha moltes periodistes amb perspectiva feminista que tenen un interès real per canviar les coses i estan fent ja el següent pas: trobar-se, parlar-ne i veure com millorar. El feminisme no deixa de produir teoria i de sumar aportacions: fa segles que crea contra-representacions del perill sexual, és un engranatge que suma. Som aquí, resistint. Hem de treure poder a aquest relat que diu que tot això no va enlloc.

6. INFÀMIA I HUMANITAT

Míriam Cano

Necessitem compartir el sentiment de desemparança que ens provoca el saber-nos sentenciades

Follándonos a una entre los cinco. Todo lo que cuente es poco. Puta pasada de viaje. Hay vídeo. Jajaja.

A la tercera repetició, el llavi inferior se'm desferma i he de contenir els sanglots. Les llàgrimes no, que no les puc contenir. Són d'aquelles torrencials, de les que surten sense aturador com si algú hagués aixecat un dic que contenia massa coses. Ploro per tot el que d'inhumà té cadascuna d'aquestes frases, però crec que el que ha provocat la llàgrima viva ha estat que les està llegint, en bucle, algú profundament humà, que m'estimo.

La poeta Mireia Calafell repeteix una vegada i una altra els whatsapps del xat de La Manada amb el seu deix característic, amb la veu familiar que tantes vegades he escoltat parlar d'amor i de vida. Que tantes vegades he sentit riure.

Som a la Llibreria Calders, en el primer dels actes de la iniciativa "Prou Cultura de la Violació", que amb tota la urgència que la ignominia requeria han impulsat la Laia López Manrique, l'Olga Jornet i la Isabel Sucunza. Estem llegint, per torns, la sentència del cas de violació múltiple que ens va indignar dijous. La llibreria és plena a vessar, intueixo que per dos motius: el primer és, òbviament, fer visible l'empenyada i la reivindicació. Però crec, també, que necessitem molt, aquests dies, estar plegades, abraçar-nos i compartir el sentiment de desemparança que ens provoca el saber-nos sentenciades, totes, per aquesta justícia patriarcal.

Les lectures se succeeixen en un silenci més corprès que solemne. Amb les cares paguem. Cada nova valoració del comportament de la noia, cada salconduit que els jutges atorguen a aquesta colla d'energúmens, en aquesta sentència on ella hi apareix tan poc, va omplint el got que ja fa dies que vessa. "Vols dir que és prou adequat llegir la sentència?", preguntava algú el dia abans. I tant, vaig pensar. No només és adequat, és imprescindible conèixer les barbaritats per poder combatre-les. És imprescindible dir les coses en veu alta perquè existeixin.

L'Angela Davis va escriure que és en les col·lectivitats allà on trobem reserves d'esperança i optimisme. Hi penso tota l'estona, cada cop que abraço algú o em presenten algú que no coneixia. Vaig tenir la mateixa sensació dijous a la manifestació. Aquella sensació bonica que si toquen a una, ens toquen a totes. També amb la cadena #Cuéntalo, que va engegar la periodista Cristina Fallarás i que

ha servit per visibilitzar la quantitat ingent d'abusos físics, verbals i psicològics que les dones hem de patir pel sol fet de ser dones, abusos que hem callat per vergonya, per por o per considerar-los emmarcats dins una normalitat que no ho era.

Ho diu la Virginie Despentes a Teoria King Kong (L'Altra Editorial, 2017): "La violació és un programa polític precís: esquelet del capitalisme, és la representació crua i directa de l'exercici del poder. Designa un dominant i organitza les normes del joc per permetre-li exercir el seu poder sense cap restricció".

No, el que va passar en aquell portal de Pamplona no va ser un abús. Va ser una violació. Una agressió que per tot allò que té de violència estructural, es camufla per perpetuar la legitimitat d'un sistema opressor que intercanvia amb una poca vergonya que espanta el paper de la víctima i del botxi.

Nou anys que ho són només sobre el paper no són prous. Però no és l'únic que cal arreglar, de tot això: si qui ens jutja té una visió tan parcial, tan cimbrelluda i tan irresponsable, en no res ens tornarem a trobar igual. Se seguirà enviant el mateix missatge: violar surt gratis a l'agressor. Encara que a la víctima li costi una vida sencera enlaire.

I no només és feina dels homes: com va llegir l'Olga Jornet gairebé al final de l'acte, en aquell jurat hi havia una dona.

Des de dilluns que no me la trec del cap.

7. LA NORMALITZACIÓ DE LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Isabel Muntané

L'inici del judici contra els cinc violadors d'una noia a Pamplona és una mostra clara i fefaent de com la nostra societat viu immersa en una cultura de la violació permesa, consentida i normalitzada. Les primeres sessions han demostrat com les violències sexuals que patim les dones s'excusen, es toleren i fins i tot es poden perdonar. La cultura de la violació està tan arrelada a la nostra societat, també en l'àmbit judicial, que a força de viure-la i patir-la es fa invisible i es legitima. Tant és així que no ens escandalitzem ni veiem una resposta contundent del poder polític quan les xifres són esgarrifoses: cada vuit hores una dona és violada a l'estat espanyol, i això que només es denuncia una de cada sis violacions.

En aquest judici, els agressors no són només cinc homes, també ho són, per omissió, per simpatitzar-hi i per no haver denunciat la violació, els 21 homes del grup de WhatsApp, i els molts que cada dia callen davant les agressions sexuals. La cultura de la violació implica no només els violadors sinó tot un sistema i tots aquells que normalitzen el delictes. Tots són còmplices, com també ho és un sistema judicial patriarcal que nega el valor de la paraula a la dona, la qüestiona i la interpel·la des de la culpabilitat.

La cultura de la violació permet, amb total impunitat, convertir en culpable la dona i confraternitzar amb els violadors. Ho estem veient en les decisions del jutge del cas de Pamplona, que s'ha negat a admetre com a proves els missatges compartits pels acusats i els seus amics per WhatsApp. També quan no s'ha permès a la noia declarar per videoconferència, cosa que li hauria evitat una situació que pot afectar greument la seva recuperació. I hem assistit amb perplexitat a l'admissió de l'informe d'un detectiu, contractat per un dels acusats, sobre la vida de la noia posterior a la violació. Unes proves que no són habituals en els procediments judicials per agressions sexuals i, quan ho són, ho acostumen a ser sobre les persones jutjades, no sobre les víctimes. No es pot entendre com és possible que un acusat de violació pugui espionar la víctima, saber on viu, què fa i amb qui ho fa. És intimidatori i es tracta d'una nova i flagrant violació de la seva intimitat.

El sistema converteix les víctimes en culpables des del moment que es qüestiona la dona abans, durant i després de l'agressió amb l'única finalitat de justificar el violador. I és que la cultura de la violació s'uneix com a arma executora al masclisme que menysprea i infravalora les dones i a la perpetuació dels estereotips que es converteixen en una llosa per a la vida i la llibertat de les dones. El discurs posa el focus en les dones, i som les dones les que hem de demostrar la culpabilitat dels agressors perquè preval la idea que som les responsables de les violacions. I quan patim una agressió se'ns demana una resposta contundent sense tenir en compte l'estat de xoc i l'instint de supervivència que s'activen davant una agressió. Després, malgrat els processos de dissociació, l'estrès posttraumàtic i tota la simptomatologia emocional invisible al ulls d'un tercer que patim, som culpables de sobreviure.

Aquest discurs i el sistema que l'alimenta perpetuen les violacions, en lloc d'articular condemnes unànimes contra els violadors. Després ens preguntem per què les dones no denunciem. Doncs per tot el que ara mateix viu la noia de Madrid, per por a ser qüestionades, per por que no se'ns cregui, per no reviure un moment traumàtic, per no enfrontar-nos als violadors, per no veure com la teva vida és qüestionada i la teva intimitat vulnerada. Perquè tot plegat no fa més que potenciar el que vas viure en comptes de minimitzar-ne les conseqüències

Doncs sí, denunciem poc perquè sabem que el procés judicial provoca una victimització secundària i se'ns revictimitza quan el que volem és oblidar i refer la nostra vida. Les dones sobrevivim, per molt que molesti, i ho fem lluitant contra la cultura de la violació en una societat masclista en què l'home considera que pot usar la dona com vulgui i que, a més, compta amb la complicitat del sistema, que minimitza les agressions sexuals, culpabilitza la dona i nega la violació. Esperem que el poder judicial ho entengui. Ja seria hora.

8. RÀBIA

Bel Olid i Isabel Muntané

S'ha acabat la pedagogia, la comprensió, la paciència. N'estem fartes! Això és una guerra i la guerra es guanya batallant.

Jo tinc un llapis, tinc dues mans, tinc tres amigues, tinc mil germanes. Tinc una vida i un cos i una veu que diuen que prou, que s'ha acabat.

Hem de treure les armes, unes armes que facin mal i ens permetin ocupar els espais de poder. Si les feministes no ocupem els espais de poder ens continuaran menystenint. Se n'enfoten de nosaltres i ja n'hi ha prou.

Si ells, els violadors, són a tot arreu, nosaltres també. Potser haurien de començar a tenir-nos por. Fins ara ens hem portat bé. I si decidim que no ens surt a compte ser bones nenes?

La por ha de canviar de bàndol. Declarem la guerra. Fem la vida impossible als violadors. Us co-neixem i no pararem fins que torneu a la presó.

Mentrestant, us farem una presó al carrer. Us perseguirem amb cartells que diguin el que sou. Ens queixarem a les botigues que us atenguin fins que deixin de deixar-vos-hi entrar. Trucarem a les vostres feines fins que us envïin a casa. Perquè sabem qui sou.

Comencem:

José Ángel Prenda Martínez. Violador

Ángel Boza Florido. Violador

Antonio Manuel Guerrero Escudero. Violador

Alfonso Jesús Cabezuelo Entrena. Violador

Jesús Escudero Domínguez. Violador

Ricardo Javier González González. jutge masclista, còmplice

Raquel Fernandina. jutgessa masclista, còmplice

Continuem ocupant els carrers, boicotegem les decisions judicials, denunciem els mitjans de comunicació que fan el joc al masclisme.

Perquè sentim ràbia, i no pensem sublimar-la. Pensem fer-la servir per congriar una força sobrehumana que destruirà la fortalesa del patriarcat. Així que:

Ràbia, ràbia, ràbia, ràbia, ràbia.

Bibliografia per ordre alfabètic

Abelló, Montserrat. ***Foc a les mans***. Barcelona: Columna, 1990.

– ***Vida diària***. Pròleg de Joan Oliver. Barcelona: Joaquin Horta, 1963.

Bertrana, Aurora. ***Paradisos Oceànics***. Barcelona: Rata, 2017.

Capmany, Maria Aurèlia. ***Feliçment, jo sóc una dona***. Barcelona : Barcanova, 2018.

– ***Mala memòria***. Barcelona: Editorial Planeta, S.A., 1987.

– ***Quim/Quima***. Barcelona : Males Herbes, 2018.

Marçal, Maria-Mercè. ***Bruixa de dol; Sal oberta***. Barcelona : Edicions 62, 2012.

Rodoreda, Mercè. ***Agonia de la llum***. Barcelona: Angle, 2002.

Rodrigo, Antonina. ***Amparo Poch***. Zaragoza: la Diputación; Alcaraván Ediciones, 2002.

Roig, Montserrat. ***Un Pensament de sal, un pessic de pebre: dietari obert 1990-1991***. Barcelona : Edicions 62, 1993.

Víctor Català, [Caterina Albert]. ***Contrallums : narracions***. Barcelona : Gost, 1930.

– ***Jubileu***. Tarragona: Arola, 2005.

PRENEM
LA PARAULA

PRENEM
LA PARAULA

RENEM
LA PARAULA

PARAULA